

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 118/04-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 30. júna 2004 prerokoval sťažnosť C. K. , bytom B., vo veci porušenia jej práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Sociálnej poisťovne, ústredia Bratislava, a Okresného súdu Bratislava I a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť C. K. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 18. marca 2004 doručené podanie C. K. (ďalej len „sťažovateľka“) označené ako „Sťažnosť“, ktoré bolo doplnené 6. apríla 2004 na základe výzvy ústavného súdu z 24. marca 2004, ktorou namieta porušenie jej práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Sociálnej poisťovne, ústredia Bratislava (ďalej len „Sociálna poisťovňa“). Súčasťou podaní bola žiadosť sťažovateľky o ustanovenie právneho

zástupcu, o ktorej ústavný súd rozhodol uznesením zo 16. apríla 2004 č. k. IV. ÚS 118/04-11 tak, že žiadosti sťažovateľky nevyhovel.

Sťažovateľka podaním doručeným ústavnému súdu 14. júna 2004 predložila potvrdenie o jej majetkových pomeroch a „*žiadala o pridelenie bezplatného právnik*“.

Sťažovateľka v sťažnosti napáda postupy Sociálnej poisťovne, jej orgánov a všeobecných súdov, ktoré rozhodovali o priznaní či nepriznaní invalidného dôchodku a ktorými bolo porušené jej právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Poukazuje na jej opakovanú žiadosť o priznanie invalidného dôchodku z októbra 2003, o ktorej Sociálna poisťovňa rozhodla 16. januára 2004 rozhodnutím č. 506 012 1490.

Sťažovateľka ústavný súd žiada, „*aby prikázal konať vo veci odvolania mojej opätovnej žiadosti o Invalidný dôchodok október 2003 tak, aby príslušný orgán rozhodol vec bez prieťahov a rozhodol aj vo veci vyplatenia nemocenských dávok od 18. 9. 2000.*

Súčasne žiadam, aby mi Ústavný súd za spôsobené prieťahy v konaní a za vedomé opomenutie rozhodnúť - priznal výplatu dávok práceneschopnosti od 18. 9. 2000. (Túto povinnosť rozhodnúť o tejto veci, keďže som to opakovane a dôrazne naliehavo žiadala od všetkých orgánov, ktoré vo veci rozhodovali – porušil každý z týchto orgánov, keďže ani jeden o tejto veci nerozhodol.)

Súčasne žiadam, aby mi Ústavný súd priznal z tohto dôvodu primerané finančné zadosťučinenie. Podľa môjho názoru by bolo primerané finančné zadosťučinenie vo výške 100.000,- Sk. (...)

Žiadam náhradu trov konania v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi upravujúcimi platenie a náhradu trov konania“.

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) oprávnený rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd

vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 49 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť môže podať fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom sa porušili jej základné práva alebo slobody, ak o ochrane týchto základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľky prerokoval na neverejnom zasadnutí a preskúmal ju zo všetkých hľadísk uvedených v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Zo sťažnosti sťažovateľky, ako aj z jej príloh ústavný súd zistil, že sťažovateľka v sťažnosti namieta porušenie práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru jednak nečinnosťou Sociálnej poisťovne pri rozhodovaní o výplate dávok pracovnej neschopnosti od 18. septembra 2000, ako aj v konaniach o žiadosti o invalidný dôchodok, v ktorých Sociálna poisťovňa rozhodovala niekoľkokrát. Rozhodnutím Sociálnej poisťovne zo 14. augusta 2001 bolo rozhodnuté tak, že žiadosť sťažovateľky o plný invalidný dôchodok bola zamietnutá. Proti tomuto rozhodnutiu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Bratislave rozhodnutím z 23. apríla 2002 pod sp. zn.

22 S 197/01, ktoré na základe odvolania sťažovateľky bolo potvrdené rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) 29. januára 2003 sp. zn. 1 So 206/02. Proti rozhodnutiu najvyššieho súdu podala sťažovateľka aj dovolanie, ktoré bolo odmietnuté rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. Sdo 6/2003 z 31. mája 2003. Ďalej zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka podala opakovanú žiadosť o priznanie invalidného dôchodku v októbri 2003, ktorú Sociálna poisťovňa rozhodnutím č. 506 012 1490 zo 16. januára 2004 zamietla. Sťažovateľka proti uvedenému rozhodnutiu podala opravný prostriedok, o ktorom nie je dosiaľ rozhodnuté.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu (...).

1. Ústavný súd tú časť sťažnosti, v ktorej sťažovateľka namieta porušenie označeného práva postupom a rozhodnutím Sociálnej poisťovne zo 14. augusta 2001, odmietol ako podanú oneskorene.

Jednou zo zákonných podmienok prijatia sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom pri opatrení alebo inom zásahu sa počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Nedodržanie tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako oneskorene podanej (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť.

Ústavný súd zistil, že rozhodnutie Sociálnej poisťovne zo 14. augusta 2001 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 22 S 197/01 z 23. apríla 2002 a rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 1 So 206/02 z 29. januára 2003 nadobudlo právoplatnosť 28. februára 2003. Preto s ohľadom na deň nadobudnutia právoplatnosti

označeného rozhodnutia správneho orgánu (28. februára 2003), ktorým mali byť porušené označené práva sťažovateľky, a deň doručenia sťažnosti ústavnému súdu (18. marca 2004) je možné konštatovať, že lehota ustanovená pre tento druh konania pred ústavným súdom sťažovateľke uplynula skôr, ako bola jej sťažnosť ústavnému súdu doručená.

2. O ďalšej časti sťažnosti sťažovateľky, v ktorej namietala porušenie označeného práva postupom a rozhodnutím Sociálnej poisťovne zo 16. januára 2004 a tiež tým, že Sociálna poisťovňa do podania sťažnosti nerozhodla o dávkach pracovnej neschopnosti (nevyplatila dávky nemocenského poistenia) od 18. septembra 2000, ústavný súd rozhodol tak, že sťažnosť v tejto časti odmietol pre nedostatok svojej právomoci.

Z citovaného čl. 127 ods. 1 i. f. ústavy, ako aj z § 49 zákona o ústavnom súde vyplýva, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o porušení základných práv a slobôd je daná iba subsidiárne, t. j. v prípade, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd zistil, že proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne zo 16. januára 2004 o zamietnutí žiadosti o invalidný dôchodok podala sťažovateľka opravný prostriedok, o ktorom nebolo do podania sťažnosti, tak ako to uvádza aj sama sťažovateľka, právoplatne rozhodnuté. Ide o opravný prostriedok v zmysle platnej právnej úpravy (§ 259 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov vo väzbe na § 122 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov), o ktorom rozhoduje súd v rámci správneho súdnictva podľa § 244 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“).

Pokiaľ sťažovateľka tvrdí, že bolo porušené jej právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože Sociálna poisťovňa do podania sťažnosti nerozhodla o dávkach pracovnej neschopnosti, sťažovateľka mala napadnúť nečinnosť Sociálnej poisťovne žalobou v správnom súdnictve. Kompetencia správneho súdnictva sa od 1. januára 2002 v súlade s novelou Občianskeho súdneho poriadku vykonanou zákonom č. 501/2001 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov, rozšírila aj na preskúmanie zákonnosti postupov vrátane nečinnosti orgánov

verejnej správy (§ 244 ods. 1 OSP) a takto sa rozšíril princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu vyjadrený v čl. 127 ods. 1 ústavy (... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd).

Táto právomoc správneho súdnictva vylučuje právomoc ústavného súdu.

Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach, ktoré patria do právomoci všeobecných súdov. Ústavný súd musí pri svojej rozhodovacej činnosti zohľadňovať platnú právnu úpravu v oblasti rozdelenia právomoci, a teda zohľadňovať aj založenie právomoci všeobecných súdov vo veciach správneho súdnictva podľa § 244 a nasl. OSP, konkrétne rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiu správnych orgánov podľa § 250l OSP.

Z princípu subsidiarity ako jedného zo základných pojmových znakov právomoci ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že nejde o právny prostriedok nápravy, ktorý by bolo možné využiť simultánne popri iných prostriedkoch nápravy, ktoré má sťažovateľ k dispozícii, ale že sťažnosť je prípustná iba vtedy, ak napriek vyčerpaniu všetkých prípustných právnych možností nápravy dôjde k porušeniu základných práv alebo slobôd sťažovateľa.

Na základe uvedeného ústavný súd konštatoval, že pokiaľ je možná a dostupná účinná právna ochrana základných práv a slobôd sťažovateľky v správnom súdnictve, je vylúčená právomoc ústavného súdu na konanie v danej veci. Preto bolo potrebné sťažnosť sťažovateľa odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

3. O časti sťažnosti sťažovateľky, v ktorej označila za porušovateľa práva Okresný súd Bratislava I, ústavný súd rozhodol tak, že sťažnosť v tejto časti odmietol pre zjavnú neopodstatnenosť.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu, ak ústavný súd nezistí priamu súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sťažovateľ namieta, sťažnosť pre zjavnú neopodstatnenosť odmietne (I. ÚS 10/02).

Ústavný súd zistil, že vo veci rozhodovania o invalidnom dôchodku, resp. výplate dávok pracovnej neschopnosti sťažovateľky, Okresný súd Bratislava I vôbec nerozhodoval, preto ani nemohol porušiť sťažovateľkou označené právo, a preto ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovvej časti tohto uznesenia.

V súlade s doterajšou judikatúrou ústavného súdu (napr. I. ÚS 50/01, II. ÚS 109/02) je predmetom predbežného prerokovania iba rozhodovanie o návrhu vo vzťahu k základným právam alebo slobodám, porušenie ktorých sa namieta. Rozhodnutie o prikázaní, aby ten, kto základné právo alebo slobodu porušil svojou nečinnosťou, vo veci konal podľa osobitných predpisov a o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia požadované sťažovateľkou vyplýva z čl. 127 ods. 2 ústavy a nadväzuje na rozhodnutie o vyslovení porušenia základných práv a slobôd. Vyššie uvedené dôvody však viedli k tomu, že ústavný súd odmietol celú sťažnosť sťažovateľky už po jej predbežnom prerokovaní (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Na záver ústavný súd osobitne poukazuje na to, že vyššie uvádzané skutočnosti odôvodňujú, že v prípade sťažovateľky nejde o zrejme úspešné uplatňovanie nároku na ochranu jej základných práv, a preto nerozhodol o opätovnej žiadosti sťažovateľky o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. júna 2004